

Status Openbaar	Datum vergadering Gedeputeerde Staten 16 juni 2026	Eindtermijn n.v.t.
---------------------------	--	------------------------------

Onderwerp

Beleidsverkenning Kritieke grondstoffen en het belang voor de economie en energie van Zuid-Holland

Advies

1. Vast te stellen de brief aan Provinciale Staten waarmee ter kennisname wordt aangeboden de beleidsverkenning kritieke grondstoffen;
2. Vast te stellen de publiekssamenvatting over de beleidsverkenning kritieke grondstoffen van de Provincie Zuid-Holland.

Besluit GS

Vastgesteld conform advies

Bijlagen

1. GS brief aan PS – Beleidsverkenning Kritieke grondstoffen en het belang voor de economie en energie van Zuid-Holland;
2. Beleidsverkenning Kritieke grondstoffen en het belang voor de economie en energie van Zuid-Holland.

Toelichting voor het College

Veel bedrijven, en daarmee ook overheden en burgers, zijn afhankelijk van de toelevering van kritieke grondstoffen, zoals lithium of kobalt. Bovendien groeit de vraag naar dit soort grondstoffen, ook wel Critical Raw Materials (CRMs) genoemd, door de energietransitie en technologische ontwikkelingen. Grondstoffen noodzakelijk voor de energietransitie, zijn in belangrijke mate kritieke grondstoffen en – omgekeerd - zonnepanelen, batterijen en windturbines herbergen grote hoeveelheden kritieke grondstoffen die idealiter na eindeleven zo veel mogelijk moeten worden herwonnen. Geopolitieke ontwikkelingen van de laatste tijd, waarbij kritieke grondstoffen door landen als China en de Verenigde Staten werden ingezet bij geopolitieke conflicten, versterken de urgentie van deze agenda aanzienlijk.

Beleidsverkenning

Deze beleidsverkenning beschrijft de huidige stand van zaken rond Kritieke Grondstoffen vanuit een Zuid-Hollands perspectief (risico's, kansen, knelpunten, mogelijke actiepunten). De verkenning laat zien hoe de provincie vervolgstappen kan zetten om CRMs slimmer te benutten, om zo de economische kwetsbaarheid van de regio Zuid-Holland te verkleinen en mogelijke kansen te verzilveren. Zo liggen er bij de herwinning van kritieke grondstoffen kansen rond de opbouw van nieuwe waardeketens in het Rotterdamse Havengebied. Ook kan de Provincie Zuid-Holland in het inkoop- een aanbestedingsbeleid meer rekening houden een slimmer benutten van CRMs.

Vervolgens worden enkele concrete vervolgstappen beschreven die toeleveringsrisico's van CRMs moeten verkleinen. Daarbij worden twee lijnen gevolgd:

- Beleidsinterventies, zoals het verminderen van de vraag naar kritieke grondstoffengebruik door het stimuleren van hergebruik, het ontwikkelen van alternatieve technieken zonder CRMs, het helpen opbouwen van circulaire waardeketens voor hergebruik en recycling, het stimuleren van relevante *start-ups* en *scale-ups* en gerichte kennisontwikkeling op CRMs.
- Het opbouwen van een regionaal overleg kritieke grondstoffen waarin kernspelers samenwerken om waardeketens te ontwikkelen en concrete knelpunten in bijvoorbeeld de randvoorwaarden weg te nemen. Dit overleg is tevens het startpunt om samen te bouwen aan een regionale strategie op CRMs.

Beide lijnen vergen verdiepend onderzoek en overleg met kernspelers.

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag exclusief BTW : € 0,00

Programma : Ambitie 4 - Concurrerend Zuid-Holland

Financiële risico's : Er zijn geen financiële risico's. Er wordt geen verplichting aangegaan.

Juridisch kader

Geen bijzonderheden.

Voorafgaande besluitvorming

- Onderzoek HCSS (in opdracht van PZH) 'Kritieke Grondstoffen in de provincie Zuid-Holland: Wat, waarom en hoe?'. GS 3 juli 2024 (PZH-2024-856741754).
- Behandelvoorstel motie 1827 'Voorkom E-waste'. GS 2 december 2025 (PZH-2025-883452869).

Proces

Om inzicht te krijgen in kritieke grondstoffen in de regio Zuid-Holland is door The Hague Centre of Strategic Studies (HCSS) het onderzoek 'Kritieke Grondstoffen in de provincie Zuid-Holland: Wat, waarom en hoe?' uitgevoerd, hierover bent u eerder ook geïnformeerd (PZH-2024-856741754). Daarnaast heeft de Provincie Zuid-Holland in 2025 een eerste interne verkenning over het thema kritieke grondstoffen afgerond. Deze verkenningen brachten een overzicht van het stakeholderveld in de regio Zuid-Holland en gaven aan dat er kansen liggen rond kritieke grondstoffen, bijvoorbeeld in de keten rond de recycling van batterijen. Ook werd geconcludeerd dat de provincie een positief verschil kan maken door te werken aan een gunstig ecosysteem (infrastructuur, sterke netwerken, bewustzijn) en betere randvoorwaarden (vergunningen, ruimte, financiering). In het 'Behandelvoorstel motie 1827 "Voorkom E-waste" (PZH-2025-883452869) is aangegeven dat er gewerkt wordt aan een verdiepende verkenning waarin we kijken welke rol de provincie hierin kan spelen en hoe we onze instrumenten zo effectief mogelijk in kunnen zetten. In de Lange Termijn Agenda (LTA) Omgevingsbeleid is voorzien dat de provincie uiterlijk Q2 2026 een beleidsverkenning zou hebben afgerond.

Eind 2025 en begin 2026 is er een consultatieronde geweest met belangrijkste partners in de regio Zuid-Holland, landelijke partners, kennisinstellingen en enkele bedrijven die actief zijn in de herwinning of recycling van kritieke grondstoffen. Bevindingen hebben hun weg gevonden naar deze beleidsverkenning. Verder is gebleken dat verdiepende studies nodig zijn naar specifieke ketens, productgroepen, producten, grondstoffen of randvoorwaarden.

Deze beleidsverkenning is in lijn met verkenningen, besluitvorming en regelgeving op Europees en nationaal gebied, zoals de rapporten van Mario Draghi (2024) en Peter Wennink (2025), de Critical Raw Materials Act (2024), ResourceEU Action Plan (2025), de Nationale Grondstoffen Strategie (2022) en de Routekaarten Kritieke Grondstoffen (verwacht midden 2026).

Een verdere uitwerking van deze beleidsverkenning zal onderdeel uitmaken van de nieuwe provinciale strategie Circulair Zuid-Holland die eind 2026 wordt opgeleverd. Vervolgens wordt de strategie Circulair Zuid-Holland verwerkt tot een startnotitie en beleidsaanpassingen in de eerstvolgende integrale herziening van het Omgevingsbeleid, die in 2027 start.

Participatie en rolneming

Met een combinatie van gericht verder verdiepen (focus) en tegelijkertijd actief aan de slag (om te versnellen) wil de Provincie Zuid-Holland concrete stappen zetten om de

afhankelijkheid van kritieke grondstoffen te verkleinen. De overkoepelende doelen van deze nieuwe aanpak zijn:

- Het versterken van de regionale weerbaarheid en autonomie van de regio en de economie van Zuid-Holland (en ook van Nederland en de EU) door de afhankelijkheid van import van kritieke grondstoffen te verkleinen (door herwinning van kritieke grondstoffen en/of het gebruik van kritieke grondstoffen overbodig te maken).
- Het positioneren van de provincie in innovatieve en toekomstgerichte waardeketens om daarmee ook toekomstige werkgelegenheid en economische welvaart voor de regio Zuid-Holland te verzekeren.
- Versterken van een circulair Zuid-Holland en bijdragen aan de doelen uit de Nationale Grondstoffenstrategie (2022) en het Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030.

Het bereiken van deze doelstellingen vraagt een lange adem en veel is nog onzeker en onduidelijk. Maar wachten tot alles duidelijk is, is geen optie. Daarom willen we vanuit het provinciehuis samen met onze partners actief aan de slag en tegelijkertijd verdiepen om verder focus aan te brengen. Gezien de hoge mate van systeemcomplexiteit en lange ontwikkeltermijnen vergt dit een transitieaanpak waarin technologische, ruimtelijke, economische en institutionele veranderingen parallel en in samenhang worden ontwikkeld en gecoördineerd.

Het circulaire team van de provincie heeft de belangrijkste spelers in de regio geconsulteerd over de manier waarop zij werk (willen) maken van het beter benutten van CRMs en de knelpunten die zij daarbij ervaren. Mede naar aanleiding van die consultatieronde heeft de provincie het initiatief genomen tot een regionaal overleg over kritieke grondstoffen met het Havenbedrijf Rotterdam, de Gemeente Rotterdam, Milieudienst DCMR, TNO, InnovationQuarter en de provincie (onder voorzitterschap van die laatste twee). Het eerste overleg was op 18 mei 2026.

Met een combinatie van gericht verdiepen en actief aan de slag wil de Provincie Zuid-Holland concrete stappen zetten om de weerbaarheid van Nederland en Europa te vergroten en economische kansen te creëren. Kritieke grondstoffen spelen een sleutelrol in de economie van de toekomst: voor hernieuwbare energie, voor duurzame industrie en daarmee voor onze welzijn en veiligheid. Dat maakt dat de 'Kritieke Grondstoffen Agenda' een strategische agenda is die raakt aan de positionering van de regio Zuid-Holland.

Tegelijkertijd raken de knelpunten voor een slimmer omgaan met kritieke grondstoffen strategische (en systemische) vraagstukken rond het omgaan met beschikbare ruimte, energie/stroom, stikstof en lange-termijn economische investeringen. Dit onderstreept dat hiervoor een transitieaanpak nodig is, waarin technologische, ruimtelijke, economische en institutionele veranderingen in samenhang en parallel worden ontwikkeld. De kennis en discussies die hopelijk plaats gaan vinden in het regionale overleg over kritieke grondstoffen dragen idealiter ook bij aan de bredere strategische discussie over het Zuid-Holland van de toekomst.

Communicatiestrategie

Over de Beleidsverkenning Kritieke Grondstoffen zal vanuit PZH niet actief extern worden gecommuniceerd. De externe communicatie hierover zal worden gekoppeld aan de nieuwe strategie Circulair Zuid-Holland.